

RE-FORMATIO

DEN GODE HYRDE.

6. årgang nr. 4

Sommeren 1963

(Lukas 15, 1-10)

Farisæerne og teologerne var forargede, fordi Jesus havde bordfællesskab med "toldere og syndere". Det var for demonstrativt at spise med "de kasteløse", de som havde forsyndet sig groft mod loven, ja direkte samfundsnedbrydende efter de lovlydiges mening. Har man forset sig mod loven, er og bliver Guds vrede over én. Man har selv sat sig uden for samfundet, som hvilede på dette: at overholde loven.

Jesus irriterede og provokerede gang på gang ved i gerning og ord at vise en anden opfattelse af Guds lov, ja han fik ofte lige det modsatte ud af skriftens bud end datidens lærde. Han viste et andet "adfærdsmønster", så det forstyrrede, nejsprængte deres cirkler: han tog sig af syndere, gik ind i de besmittedes huse og spiste med dem. Så blev han tilmed af mange regnet for en from mand, "en Israels lærer", denne tømmersevend, så alle toldere og syndere holdt sig nær til ham. Der måtte sættes en stopper for det.....

Jesus måtte forsvare sig. Han måtte fortælle dem om Guds kærlighed til syndere, og om hvordan vi skal tage os af vore medmennesker i deres skrøbelighed. Han lærte dem "at det er saligere at give end at tage". Der skulle lægges en ny kurs for menneskets tankegang, så det blev "en barmhjertig samaritan", så det egocentriske, det selviske blev sprængt.

Så digtede Jesus et par historier til sit forsvar: hi-

historier til sit forsvar: historien om det mistede får og den mistede mønt. Det er Lukas, som er gengiveren. Det mærkes i mange måder - i den lette artistiske stil i det berømte kapitel femten, der slutter med en tredje fortælling: Den mistede søn.

Lukas holder af at tale om glæden, at skildre den smilende Kristus mellem fattige og fortrykte, og han tager kvinderne med i billedet.

Lignelsen om det tabte får skildrer, hvor store anstrengelser hyrden gør sig for at finde det tabte får, og hvor der bliver fest og glæde, når det er fundet.

Konen, der har mistet mønten, leder også energisk. Lukas skildrer med humor, at hun ordentlig må feje gulvet for at finde - der er meget snavset i de lerklinede hytter i Østerland og mørkt, så hun må tænde et lys. Nå, så klirrer mønten endelig derhenne i krogen, og hun råber hurra, den lille kone, og kan ikke beholde glæden for sig selv, men må have fest og "kaffekomsammen" med de livlige orientalske nabokoner.

Ja, sådan er der også lutter glæde i Himmelen, når mennesket vender tilbage til Gud, når det omsinder sig og går bodens vej.

Ikke at Gud er blevet borte for os, men vi er gået bort fra Gud og forvildes på syndens vej, så Gud, "den gode hyrde" savner os, søger os utrættelig og kalder på os med ord og sakramenter. Måske giver han os sygdom og sorg, som var det hyrdehundene, der snapper efter os for at få os på ret vej, hjem til folden, til kirken, så vi atter kan tælles blandt Guds folk.

Vi regnes ikke meget i verdens øjne, hvor der er så stor en vrimmel af mennesker. De fleste af os bliver hurtigt glemt, når vi er døde. "De døde rider hurtigt", men hvor meget er vi egentlig værd? Ja, netop så meget, som vi er værd i Guds øjne. I forhold til dette er verdens dom ligegyldig.

Gud agtede mennesket så højt og elsker hver enkelt så meget, så han gav sin søn til os for at redde os. Vi er i yderste nød, når forbindelsen med ham er brudt, når vi ikke længere kan høre hyrdens røst. Fordi det ene får er i en særlig farlig situation i forhold til de 99, bliver det genstand for hyrdens hele omsorg og alle anstrengelser. Sådan bærer en fornuftig hyrde sig ad.

"Jeg spiser blandt toldere og syndere og færdes blandt

de dybest faldne, fordi de har haft det så ondt. Sådan er Guds kærlighed til syndere. At høre hyrdens røst og lade sig bære - det er hele sagen". Sådan vil vor Frelser sige med disse lignelser.

Men han kan ikke hjælpe dem, der stritter imod, her slipper lignelsens billede op, for dyret eller mønten har ikke den frie vilje.

S. Mejndor

KOMMENTAR

S O G N E S A M M E N L Æ G N I N G

Skoler er blevet nedlagt, overalt skyder nye og prangende centralskoler op. Og nu skal efter sigende mejerierne til at gøre noget lignende. Dernæst kommer turen til brugsen, man er vist allerede i gang med planlægningen. Det er simpelthen hele vort samfund, der er inde i en proces af ombygning. Også den kirkelige struktur vil ganske naturligt blive mærket føleligt og smerteligt af denne samfundsombygning.

Det er set før i historien. Her på Djursland, hvor der stadig er en del to-sogns pastorater med under 1.000 indbyggere, og kirkerne derfor ligger relativt tæt ved hinanden, er i tidens løb adskillige kirker blevet revet ned, vel sagtens fordi for få folk efter krig og anden ulykke kunne sogne til den gamle kirke, der måske også på grund af uheldige omstændigheder var kommet i dårlig forfatning. Tårne sank i grus, men klokkerne blev ved med at kalde; kirker forsvandt, men Guds kirke forblev under ændrede kår og vilkår. Guds kirke er nu engang ikke i første række de særlige gudshuse, men det særlige gudsfolk. Og dette gudsfolk kan godt, tvunget af forskellige omstændigheder, holde flyttedag og dog leve videre i bedste velgående. Ordet og sakramenterne og det med dem uopløseligt og uadskilleligt samhørende embede hører

med til kirkens væsen, sogneinddelingen og den dermed forbundne kirkelige betjening hører ind under kirkens ydre rammer, der naturligvis kan ændres efter samfundets udvikling eller ombrydning, uden der af den grund ændres det mindste ved kirkens væsen.

Dette turde stå fast, ligesom det også må stå helt klart, at den egentlig drivende kraft, når talen er om sognesammenlægning og med tiden måske om kirkenedlæggelser, er den stedfindende samfundsombrydning, som vi kan beklage, men ikke unddrage os. Dertil kommer som en anden meget væsentlig faktor, at der er et vældigt skred i kristenliv og kirkeliv rundt om i sognene, og, når alt kommer til alt, er det nok dette skred, der for alvor får det til at skride under den gamle sogneinddeling.

Alt andet, som nævnes i den forbindelse, er af sekundær art. Det gælder den påstand, som ofte fremføres, at præsterne i de små sogne har for lidt at bestille. Holder påstanden iøvrigt stik? Jeg har ladet mig fortælle, at inden for såvel romerkirken som mange frikirker er der en 6-700 mennesker til hver præst. Så kan det ikke være for lidt inden for folkekirken at have sin præstegerning i en menighed bestående af fra 6-700 til op mod 2-3000 mennesker. Jeg har også ladet mig fortælle, at præster i byerne tager sig tid til meget andet end lige netop det at være præster. Vi, der er landsbypræster, og måske tilmed i små sogne, har fået det privilegium, at vi har tid til at være præster i henhold til vort præsteløfte: Vi har den fornødne tid til fordybelse i den hellige skrift, til studeringer, til den daglige forbøns- og besøgstjeneste. Dertil kommer, at vi tit må tage initiativet til og have besvaret med mange forskellige forehavender, som kan falde for i en menighed, og at menighedsrådsforretninger ofte overlades til os, ikke fordi vi selv er ude om os, snarere fordi vi har skrivemaskine og antages at kunne bruge den.

Vel, siger man, men byerne har for få præster. Ingen vil eller vil kunne bestride dette. Byerne, ganske særligt da de større, har alt for få præster, idet selv Kirkefondets berømmelige 5.000 mennesker må siges at være absolut maksimum for, hvad en præst kan klare blot nogenlunde forsvarligt at overkomme. Men endnu står det da hen i det uvisse, om de fra landet frigjorte præster virkelig tænkes overført til de voksende byer, eller

præsternes antal skal formindskes i takt med det for tiden dalende religiøse behov. Når byerne nu vitterligt mangler præster, hvorfor kalder man så ikke ad de unge, som det kirkelige ungdomsarbejde har kontakt med, så de i mængde melder sig til præstetjeneste? Og hvorfor lader man ikke i de fremvoksende planetbyer kirken på det nye sted begynde med en præst, der har præstebolig med konfirmandstue, der er indrettet til kirkosal, så han kan samle den menighed, der med tiden skal og kan bygge sig en rigtig kirke? Det kirkelige udbud er for ringe, og derfor er tilsvarende den gejstlige efterspørgsel for lille. Men det er en dårlig løsning bare at klare sig igennem ved eventuelt at hugge fra bestående menigheder.

Man henviser også til økonomi og biler. Dertil er kort og godt at svare, at der spares uendelig lidt, om reelt overhovedet noget, ved sammenlægninger, først direkte kirkenedlæggelse vil betyde visse besparelser. I den forbindelse er det uretfærdigt at overse, at de små sogne yder langt mere til opretholdelsen af deres kirke og kirkelige liv end de store sogne. Hvis de store sogne betalte tilsvarende, ville der fremkomme et sådant overskud, at vor kirke kunne tage alt det op, den i øjeblikket må lade ligge eller er langt bagud med. Og hvad endelig bilerne angår, da ligger det ubestrideligt sådan, at de ikke synes at forbedre kirkegang, snarere tværtimod.

Vi må se i øjnene, at den stedfindende samfundsombrydning og åndsnedbrydning vil sætte sig mærkbare spor også i den kirkelige struktur. Virkningen heraf kan slet ikke overskues. Skal vi præster på landet til at betjene, mod tidligere to-tre, en fire- fem kirker, vil vi på tabssiden notere, at det stærkt personlige i vor gerning indskrænkes. Endnu mere vil vi udvikle os henimod at blive funktionærer. Forkyndelsen af det glade budskab gennem år på samme sted forudsætter et vist kendskab til de mennesker, forkyndelsen retter sig imod. Og dette kendskab får man nu engang bedst ved at leve midt iblandt disse mennesker. Uden dette fællesliv, der gemmer på såvel dyb sorg som høj glæde, vil det være meget vanskeligt, måske helt umuligt, at kæmpe for sin menighed ved at måtte kæmpe imod magtinstanser, der udefra som indefra forsøger at sætte sig på den. Menigheden selv står også i fare for mere at blive opfattet og selv opfatte

sig som et religiøst publikum, der får den fornødne religiøse betjening. Det er en karikatur af en menighed, der i første række er det forsamlede gudsfolk, pagts-folket med nådens gaver og opgaver.

Alligevel vil vi også kunne notere noget på vindings-siden, som vi måske endda vil kunne tillade os at kalde: h ø j k i r k e l i g e g e v i n s t e r. Hvis det skulle gå op for de højere kirkelige myndigheder, lader man måske det hele falde - af bar højkirkeforskrækkelse, og så ved vi snart ikke, om vi skal le eller græde! Men vi noterer os altså, at pligtig betjening af flere kirker vil give os anledning til i den kirke, hvor der ikke kan holdes ordinær søndagsgudstjeneste, at holde liturgisk aftensang (vesper) evt. med kort prædiken over epistelen lørdag aften, som det kendes fra Sverige, eller holde en frommesse uden prædiken tidlig søndag morgen. Der foreligger også den mulighed, at menigheden også uden sin præst holder søndag i sin kirke, altså kommer sammen til lovsang, oplæsning og bøn; i så fald ville vi hilse det med glæde, om degnen, der jo er en kirketjener, enten selv holdt en kort andagt eller læste en kort prædiken op. Måske ville dette ligefrem blive spiren til et virkeligt diakonat i vor kirke. Som en tredje mulighed nævner vi, at der i stedet for den manglende søndagsgudstjeneste kunne holdes en hverdagsgudstjeneste, der kan udformes helt frit: som katekismusgudstjenester, som salmesangsaftener eller som bibellæsninger, der afsluttes med tidebøn.

Det er således slet ikke umuligt, at det, som folkekirkeligt synes os tab, kirkeligt - på langt sigt - vil vise sig at være en vinding, der vil få den kirkelige fornyelse til at bryde igennem. Der vil blive kaldt ad såvel menighed som præst, og den største fasthed vil blive forenet med den højeste frihed.

Det må stå fast, at en menighed ikke kan nedlægges. Dette skal ikke hindre, at den kirkelige betjening kan omlægges, kun må vi bede om, at en sådan omlægning foruden at være til gavn for hele den danske kirke kommer til at fremme den enkelte menigheds liv og vækst. Hvor derimod en menighed uddør, kan vi ikke være bekendt at opretholde en kirkelig betjening, som var der en levende menighed, og det ikke af økonomiske grunde, men af hensyn til den treenige Guds ære. I den situation må det pågældende sogn erklæres for missionsområde. Det mi-

ster sin fastboende præst, men det er ikke dermed afskrevet, tværtimod skal der sættes ind på igen at opbygge en menighed der. Dette er et regulært stykke missionsarbejde, der kræver mere, end en lokal præst kan yde, og gøres bedst ved indsats udefra. Det kræver, at vor kirke får et pionérkorps, der har mission som speciale, bestående af særlige missionspræster, der på stedet opretter mindre grupper og kredse som lokale hjælpetropper, og det ville nok være en lykke, om vore indremissionærer fast kunne tilknyttedes dette, så deres gerning mere kom til at svare til navnet og til Indre Missions officielle betegnelse "Kirkelig Forening".

B. Riisgaard

Det almindelige præstedømmes princip og praksis -

Kristus er vor eneste midler i forholdet til Gud. Han er alles præst. Uden Ham har ingen adgang til Gud; i og ved Ham har alle døbte adgang til Gud. Her gælder 1. Peter 2,9: "Men I er en udvalgt slægt, et kongeligt præsteskab, et helligt folk, et ejendomsfolk, for at I skal forkynde Hans guddomskraft, som kaldte jer fra mørket til sit underfulde lys". Alle døbte er præster i den forstand, at vi har lige adgang til Gud i Kristus, og til lige i den forstand, at vi er under sendelse til verden, idet alle døbte stadig i fællesskab med denne verdens selv trænger til ordet og sakramenterne. - Lige så barokt det er at tænke sig en præst lægge hånden på sit eget hoved og tilsige sig selv syndernes forladelse, lige så forkert er det at ville leve et kristent liv uden at høre ordet forkyndt og modtage sakramenterne af dem, hvem det er overdraget fra Gud.

Ofte tales der om det almindelige præstedømme ikke for at fremhæve det eller for at få det til at fungere, men for at nedvurdere og sabotere det hellige embede, som Bibelen, bekendelsesskrifterne og vort ordinationsritual bevidner, er indstiftet af Kristus. Fra denne tale vil jeg her se bort, idet jeg ikke vil komme nærmere

ind på præsteembedet, hvem den offentlige forkyndelse og gudsdyrkelse samt sakramentforvaltningen i ret høj grad er overdraget, eller bispeembedet, hvem kirkeledelsen er overdraget. I stedet skal det overvejes, hvorledes det almindelige præstedømme skulle virke i søndag og hverdag, i kald og stand.

Tages det almindelige præstedømme alvorligt, er det klart, at messen om søndagen, hverken blot er et sted, hvor man hører ordet og modtager sakramentet, eller blot er et sted, hvor en præst gør noget for en. Nej, det er stedet, hvor Gud har sat hele sit døbte folk stævne. Her giver den enkelte døbte sig selv til Gud i bøn, i salmernes lovprisning og ved nadverbordet. Og her modtager hver eneste døbte Gud gennem salmernes, de bibelske teksters og præstens forkyndelse og navnlig i nadveren. At delta i sådan en gudstjenestes tilbedelse af Gud og forkyndelse for verden er det almindelige præstedømmes vigtigste søndagsgerning.

Dette rummer også ansvaret for, at der holdes gudstjeneste i sognet, at der er en kirke og en præst, og at forkyndelsen og sakramentforvaltningen er ret. Ansvar for dette sidste, som ikke kan væltes over på biskopperne alene, er et meget tungt ansvar for det almindelige præstedømme. - Tungt, fordi forkyndelsen skal høres og ikke kritiseres og sakramenterne modtages i tro uden spekulation. Men da ordinationen ikke sikrer imod, at præster kan forkynde vranglære og forvalte sakramenterne ugyldigt, må det almindelige præstedømme gå ind under dette tunge ansvar først og fremmest i forbøn, men også gennem rådgivning. Er der noget i en prædiken, som man ikke kan gå ind under som Guds ord, må man tale med sin præst. Det samme gælder, hvis sakramenterne forvaltes ugyldigt.

Også i hverdagen træder det almindelige præstedømme i funktion. Dagen og dens gerning omgives af bøn. Har man børn, må man i kraft af at være døbt ind i det almindelige præstedømme bringe dem til dåben, bede for dem og lære dem at bede, gøre dem fortrolige med forsagelsen og troen samt føre dem til kirken. Også for skolernes kristelige opdragelse af vor kirkes døbte børn er vi ansvarlige.

Fremdeles hører det med til det almindelige præstedømme at "aflægge den gode bekendelse" ikke mindst der, hvor det koster noget. Her har det almindelige præste-

dømme ofte et fortrin frem for de ordinerede, af hvem man netop venter en bekendelse - og derfor ikke tager den så alvorligt, at man siger imod. Der hvor det almindelige præstedømme går ind under sin guddommelige sendelse til verden, vil det i tilgift blive smykket med delagtighed i Kristi lidelser. Og korset er jo et af den sande kirkes tegn.

Vi kan passende slutte med Bibelens egne ord: "En ren og ubesmittet gudsdyrkelse for Gud, vor Fader, er dette: at besøge faderløse og enker i deres trangsel og bevare sig selv uplettet af verden. (Jakob 1,27)

Hans Olav Okkels

Teologiske bidrag (4)

INKARNATION OG HISTORIE

(fortsat fra s. 72)

II. DE KIRKELIGE KONKLUSIONER

Denne baggrund må man have for at forstå højkirkelighedens sontring mellem ord og sakrament, dens tale om embedet - om skrift og tradition - om liturgi og offer - ja, overhovedet over for alt det sære, som disse "trekvarthkatolikker" giver udtryk for.

Vi nedskriver ikke sakramenterne til at være symboler eller ikklædninger for forkyndelsen for ordet alene, men betragter dem som særlige gudsgerninger til vor frelse. Dåbens almindelig anerkendte uigentagelighed giver os ret heri. Det er handlinger, hvorigennem der reelt sker noget med os -, og hvorved Gud meddeler eller indoptager os i sin nåde på særlig måde. Det betyder ikke, at vi nedvurderer forkyndelsen eller nægter dens karakter af nådemiddel, "ubi et quando visum est Deo", men det betyder, at den får sin rette plads i den helhed, som frelseshandlingen i Kristus er.

Fordi sammenhængen tegner sig således, er gudstjenesten heller ikke kun det at høre Guds ord; men den hel-

lige messe er den konkrete lokal-temporelle begivenhed, hvorved Gud sætter sit folk stævne -, og hvorved frelses-historiens vej på en særlig måde møder og berører os - og delagtiggør os i ny velsignelseskraft til vor gudstjeneste i verden og til styrkelse af vort liv i Kristus. Her er Kristus nærværende påny, konkret, håndgribeligt som i sit køds dage - ved sit forherligede legeme og blods sakramentale nærvær i de indviede nadverelementer på vore altre.

I den hellige nadver er sakramentets ydre midler ikke kun tegn, men skikkelser, hvori, hvormed og hvorunder den korsfæstede og opstandne Frelser selv er til stede. Realpræsensens realisme giver hele gudstjenesten karakter af kult og er det drivende motiv i den liturgiske formdannelse, der her hverken har æstetisk eller pædagogisk begrundelse alene, men først og fremmest bygget efter sakramental-gudstjenestelig orden. Vi vover at sige, at den hellige messe er en offertjeneste, i den forstand, som det oldkirkelige offertorium udtrykker det, at vi gennem oblaterne - offergaverne bringer Gud os selv - andet kan vi ikke give - og vort hjertes taksigelse og bekendelse af totalafhængighed af ham. Men også således, at Kristus ved at nedstige - sakramentalt - i disse oblater og gøre dem til hostier, gør offeret gudvelbehageligt og ved sakramental kommunion gør sig til subjekt i den helliggørelse, efter hvis gerninger, som Gud i forvejen har lagt til rette, for at vi skulle vandre i dem, vi dog efter skriften skal dømmes på dommens dag. Derfor ofrer Kristus sig til os påny - det sakrificielle ved gudstjenesten bliver sakramentalt - og vi sendes ud til offertjeneste i verden. Messen betegner golgataofferets konkrete nærvær i kirken og vort livs indoptagelse i Kristi eget offer til den evige Fader.

Forskellen fra det romersk-katolske består her i, at messen ikke er et sonoffer. Vi ofrer ikke Kristus til Faderen. Men Kristus gør vor gudsyndelse Gud velbehagelig ved sit eget offers nærvær. Overalt hvor Kristus er inkarneret, er der altid både en antropomotiv og en teomotiv side ved sagen - det er der også i messen. Men begge sider må med, derfor løsner vi aldrig konsekration fra kommunion. Vi læser ingen messe uden altergang, der for os at se - med Luther og oldkirken - hører med til et fuldbyrdet sakramente.

Her får også det kirkelige embede sin plads og betyd-

ning - som det, der er Kristi hånd over for gudsfolket - og som det, der har myndighed og forjættelse under nådemidlernes rette forvaltning - og derfor henhører under den stridende kirkes væsen. Det udtrykker gennem ordinationsrækkefølgen historisk kontinuitet - og en side af kirkens katolske, organiske sammenhæng med sin oprindelse i den historiske Jesus af Nazareth, omend den tradition, vi ønsker at være tro imod, både i sin før- som i sin efterreformatoriske periode ikke er udtømmende karakteriseret ved embedsoverdragelse, - men også er læremæssigt og liturgisk bestemt, så vort eget kristenliv også er en organisk, sakramental del deraf.

Med forståelsen af kirken som en levende, historisk organisme i Kristus vil man også forstå, at den skikkelse og de kår, hvorunder den fremtræder i et folk, ikke kan være os ligegyldige. Kirken er principielt ethvert folks gæst, - og dens tjeneste må aldrig lade sig underkaste folkets vilkårlighed eller statsmagtens for-godtbefindende. Vi anerkender den danske kirke - selv under dens folkekirkelige kår - som en del af den hellige almindelige kirke på jorden; - men vi er også opmærksomme på mulige overgreb, der kan gøre det vanskeligt for den at tjene folket med det, den er sat til at tjene med - og ikke med alt muligt andet, som et vilkårligt folkeflertal og en vilkårlig kulturbevidsthed finder påkrævet og rimeligt på grund af en fra kirken udgået, men siden løsrevet, selvgyldig menneskeforståelse. Efter en sækularisering, der kun kan hilses med glæde, hvor man anser gejstligt og verdsligt regimente som hinanden uvedkommende, opfattes vox populi jo meget let populært som vox Dei - hvorefter også kirken har at indrette sit liv og ordninger - og iøvrigt så nøjes med at forkynde nåden for de sjæle, der gider høre på det. Her kommer i fortsættelse af tanken om inkarnationen som Guds indgreb og gudsrigets indbrud i historien de højkirkelige tanker til at træde i kirkepolitisk perspektiv ved at nægte nogen ukirkelig myndighed ret til at blande sig i kirkens indre liv og formgive den skikkelse, hvori den pro loco træder frem som Kristi legeme.

Der synes også at være ansatser til kristologisk kætteri, når man i forargelse over den synlige kirkes mangler ikke vil anerkende den som den sande - men flygter ind i talen om en usynlig, der enten må være grundet på en prædestinationslære, der fornægter nådens universa-

lisme - eller bero på en subjektiv pietistisk afgørelse evt. en fromhedsgrad, der skulle konstituere ret medlemsskab i vor Herres kirke. Samtidig med, at inkarnationsteologien, som udviklet, må gøre alvor af at regne alle døbte som kristne - d.v.s. som tilhørende Kristus, - må den ved sin konkret menneskelige binding til Jesus af Nazareth afvise en upersonlig tagen nåden forfængelig som en kristologisk og derfor skæbnesvanger forargelse. Kristenliv er kirkeliv. Ligesom Gud på baggrund af skabelsens under gør os til mennesker i sandhed ved at rette sin tiltale personligt til os - gør han på den sakramentale, genfødende nådes baggrund folket til sit bevidste ejendomsfolk ved tilgivelsens og forjættelsens ord i Kristus. Og ligesom det uden videre er snak at sige, at det at høre Guds ord er som at stå på skabelsens morgen i dens første øjeblik og samtidig i afgørelsens yderste stund og lade et synspunkt på livet selv gøre dette til Guds rige (Sløk) - lige så misvisende er det kun at opfatte frelsen som en sakramental upersonlig proces, vi føres ind i. Begge sider af sagen må til - både baggrunden og tiltalen i skabelsens - såvel som i frelsens perspektiv. Derfor er kirken ikke kun ordets - og ikke kun sakramenterne, men "Ordets", gudsordets og sakramenterne - gudshandlingernes kirke. Som kærligheden ikke kun udtrykker sig i ord, men også tager skikkelse i handling, sådan er Guds kærlighed i Kristus ikke kun ord, men omsorg - og ikke kun handlende omsorg; men omsorg, der forklares i ord.

Højkirkeligheden forholder sig ikke til, hvad biskop Baun over for os kaldte et kristusløst evangelium eller en kirkeløs Kristus. Derfor er vor position markant over for både eksistentialistisk nyprotestantisme og pietistisk enkeltmandsfromhed. For os er det at være kristen ét med at være i det gudsfolk, der lever sit liv i kirken i levende sammenhæng med slægterne, der gik forud - brødre og søstre både med dem, der fik helgennavn, og med dem, der kom til at gøre navnet skam. Fordi Kristus er én, ved vi, at også folket er ét; - og vi ønsker den splid, der er synlig i hans legeme, bilagt - ser forventningsfulde hen til den dag, da vi måske ikke just i organisatorisk synlig enhed, men i gensidig broderlig anerkendelse og sandt liturgisk fællesskab kan tilbede den evige Fader ved samme Jesus Kristus, vor Herre.

Højkirkeligheden vil ikke genforening med Rom - på

Roms betingelser; der er meget i den romersk-katolske kirke, der ikke er katolsk. Men den danske kirkes re-katolicering - i betydning af udmøntning og anvendelse af vor sandt katolske arv - som den del, vi er af den hellige almindelige kirke på jorden.

For så vidt kan man godt kalde den højkirkelige bevægelse et arbejde for at vække til evangelisk-katolsk selvbesindelse - og dermed gøre vor kirke egnet til i højere grad at være det, den er bestemt til: hele folkets moder. Derfor griber vi tilbage - for at genopdage og gøre brug af hele vor rige, kirkelige arv.

Dette vil især tage form på en baggrund af fornyet hævde af kristendommens historicitet, begrundet og udfoldet i inkarnationens begivenhed og frelseshistoriske karakter. Det historiske rummer både plads for frihedens stadige indskud og en ubrydelig sammenhæng i livsstrukturen - så at sige et naturgivet udviklingsgrundlag, der ikke kan fornægtes, uden at vi mister grebet om det, vi forstår ved virkelighed - og den erfaringsverden, vi mener, at det skabte - per definitionem - er udleveret til.

Trods al tale om individets frie overtagelse af både sit eget væsen og ansvar derfor, formår ingen tro at røkke det skabthedens eksistensgrundlag, hvor ud fraden lever - derfor består frelsen ikke kun i et kerygma, der "gør alle ting nye" - men i et indgreb ovenfra, der rykker os ud af syndens og dødens magt og sætter os over i hans elskede Søns rige. Kristus incarnatus er selve dette riges nærvær i kirken hos os - for os - og igennem os - til han selv kroner det med endelig forløsning ved al histories ende.

O. Lund Pallesen

En lægmonds tale til

PRÆSTERNE

I n d l e d n i n g : Denne oversættelse af en artikel fra et tysk samlerværk "Kritik an der Kirche" er hentet fra det kristne studenterblad "Universitas" sept. 1959. Da situationen, der oprulles i artiklen, har en forbavsende lighed med danske forhold i dag, bør disse tanker breddes meget længere

ud. Også herhjemme er vi nogle, der har fået øjnene op for, at netop præsten vil være præst, bliver der plads for lægmandens, det almindelige præstedømmes, udfoldelse.

Red.

I dag er det ikke nemt som lægmang at tale til præsterne af den simple grund, at præsterne i nogen tid har været svært tilbøjelig til at camouflere sig som lægfolk - og dog burde man indtrængende gøre dem klart, at vi ikke venter andet af dem, end at de bliver præster igen - præster i ordets egentlige forstand.

Fornylig klagede en præstekone i Saksen over, at hendes mand knap nok blev tiltalt med titlen "pastor". Hun mente dermed, at det var et betænkeligt tegn for præstens situation hinsides Elben, men jeg må sige, at jeg kender adskillige præster i Vesttyskland, som man hilser og skriver til under titlen "hr. dr. theol." eller "hr. forstander" eller blot efternavnet, dog ikke "pastor". Ofte ved man ikke, om man i manden, der står foran en, tilfældigvis har en præst foran sig. Præsten søger at skjule sit embede, da han tror, at han dermed gør sine medmennesker en tjeneste. Derfor er det vel heller ikke så mærkeligt, at man ikke ved, hvordan man skal titulere ham. Denne holdning gør vel sit til, at man i protestantiske kredse anser præsteembedet for et anstændigt akademikerembede, og endelig ikke ser noget særligt i dette embede, end sige anser en præst for "en gejstlig". Vi er så opsat på at fremhæve den utvivlsomt tungtvæjende forskel mellem en katolsk og en evangelisk præst, så vores præst kun er blevet til en borgerlig pensionsberettiget embedsmand i kirkens tjeneste. Til gengæld undrer vi os over, at vi i det evangeliske præsteembede ikke længere kan få en i ordets sande betydning "gejstlig hjælp", da vore præster i tidens løb i den grad har tilpasset sig den protestantiske tvangsforestilling af at være såkaldt "borgerlig embedsmand" i menigheden, at de af lutter verdslige funktioner simpelthen ikke længere har tid til den sande "gejstlige" tjeneste. I dag har ingen af os tid til overs, hverken for vor næste eller for os selv. I hvert fald burde præsten adskille sig fra lægmanden ved, at han t a g e r s i g t i d, tid endda til "Helligånden".

Da vi her i landet har en svaghed for principielle diskussioner, trættes vi ofte over præstens såkaldte or-

dination, diskuterer det tåbelige spørgsmål, om der ved ordinationen sker noget usædvanligt eller ej. I stedet skulle vi hellere gøre os klart, lytte eller læse os til, hvilken tjeneste præsten ved sin embedsordination egentlig er kaldet til. Så får vi noget helt andet at vide om præstens arbejde, og der er således ikke tale om mange af de ting, som præsterne af i dag beskæftiger sig med. Her er der tale om forkyndelse af Guds ord - hvilken uhyre embedsarrogance kunne man sige, hvis ikke den bliver overvundet af en usædvanlig ydmyghed! Her er der tale om uddeling af sakramenterne - men hvem har lov til at gøre dette til en faglig sædvane? Her er der tale om et menneske, der i fremtiden skal prædike åbenbaring, uddele sakramenterne og således også lytte til et skriftemål, som skal døbe, konfirmere, foretage vielser og begravelser - og alt dette med fuldmagt fra kirkens korfæstede herre. Er dette ikke endnu stadig noget usædvanligt, selv der hvor præsten under så tungt et hverv bliver ved at være det samme svage menneske under anfægtelse, som du og jeg?

Men lad os kaste et blik i en eller anden præsts lommebog og se, hvor megen plads og tid der er for dette hans egentlige arbejde? Resultatet er i mange tilfælde chokerende. På grund af lutter offentlige og verdslige - ja verdslige hverv også i det kirkelige arbejde - er der næppe en stund ledig i præstens hverdag, og den tid, der måske er til overs, skal bruges til det frodige foreningsliv i menigheden, den menighed, som ikke længere tænker over, hvorfor de har en præst som "gejstlig fader". Familiefædre plejer kun undtagelsesvis at lege tagfat med deres børn, og det er i sin orden. Menigheden derimod forlanger af deres "gejstlige fader", at han næsten hver aften leger tagfat med dem. Vore menigheder stiller med forkærlighed krav på deres præst der, hvor han i embeds medfør egentlig kan undværes. Præsterne burde anse sig selv for så undværlige som muligt. Det ville oven i købet have til følge, at lægfolk ligefrem bliver tvunget ind i det almene præstedømme, som de mere taler om end udfører i praksis.

Præsten er egentlig kun uundværlig ved de såkaldte embedshandlinger, ved anfægtelser, som fader, men også som tugtemester for sin menighed - og i gudstjenesten. Dette sidste ord er ganske vist et betydningsfuldt ord, for end ikke i selve menigheden har man i dag nogetsomhelst

begreb om, hvad det vil sige at leve sit liv som en gudstjeneste eller bedre sagt i Guds tjeneste. Man kan heller ikke mere lære det af præsten, den stakkels fortravlede mand. Og dog er den rette søndagsgudstjeneste kun mulig, når den i hvert fald har sit udspring i præsten, der dagligt stiller sit liv i Vor Herres tjeneste.

Der er ingen tvivl om, at det ville fremkalde en lille revolution i vor bevidsthed, hvis vi dagligt, når aftenklokkerne lyder, vidste, at vor præst er i Guds hus enten i bøn foran altret eller i sakristiet. Så kunne man uden at føle sig beklemt ved situationen opsøge præsten og tale med ham et sted, som er uden for den travle hverdag, hvor telefonen ikke kimer, hvor man ikke kan høre de kære præstebørn larme i nærheden. I stedet for har man opfundet den såkaldte sjælesorg pr. telefon, man er stolt over dens resultater, og erkender ikke, at den egentlig er en falliterklæring for præsteembedet. Man siger, det moderne menneske generer sig i sin nød og fortvivelse for den personlige kontakt, man må først søge at hjælpe det anonymt. Det er fuldstændig rigtigt, at det moderne menneske generer sig for at møde privatmanden Poul Jensen i dennes lejlighed og kontor. Men mødet med præsten Poul Jensen, i hele præsteembedets usædvanlighed, det er netop det, han længes efter.

Når der siges, at præsten endelig igen skal blive en præst i ordets egentlige forstand, og man desuden tør føje til: en præst i gejstlig forstand, så behøves der som bevis for dette krav ikke først det moderne menneskes sjælenød til at konstatere hele vor tids indre elendighed. Skønlitteraturen skulle være bevis nok. Den evangeliske præstes kikkelse har fra midten af det 19. århundrede indtil omtrent første verdenskrig spillet en ret betydelig rolle i romanerne og dramaerne. Intet er mere tilbage deraf. I dag skrives der en mængde romaner og opføres en del teaterstykker; men præsten, såfremt han optræder, er så godt som altid en katolsk pater. Man kan ikke anse det for et resultat af en ondartet katolsk kulturpropaganda, men i stedet for et bevis på, at nutidsmennesket ikke længere har interesse for præsteembedets kulturprotestantiske opgave. Mennesket af i dag ønsker og trænger til en gejstlig præst, om vi nu sympatiserer med det eller ikke. Man saboterer troens liv i den evangeliske kirke, hvis man prøver på at overbevise mennesket af i dag om, at der i den evangeliske kirke ikke

længere findes en gejstlig og et gejstligt embede. I virkeligheden er det sande præsteembede i langt højere grad til stede i den evangeliske end i den katolske kirke, da efter vor mening faderen burde være sjælesørger for sine børn og for sin kone, arbejderen sjælesørger for sin sidemand ved samlebåndet på fabrikken. Derfor er det jo netop så nødvendigt, at lægfolket i præstens sande embedsudførelse kan erkende præsteembedets rette væsen.

Når apostlen Paulus i sit brev til Titus kalder præsten for Guds husholder, så møder man iblandt vore præster, i særdeleshed i folkekirkelige embeder og embeder af højere værdighed, alt for mange af verdens husholdere, meget dygtige, erfarne og sagkyndige husholdere, som alle og enhver anerkender og accepterer. Men verdens husholdere, selv om de er troende, går efterhånden i så høj grad op i deres verdslige opgaver, i at specialisere sig i teologien, at der ikke bliver meget tilbage af det egentlige præstekald, nemlig forkyndelse af evangeliet og sjælesorg. Præsten bliver til en ekspert, en sagkyndig. Ofte er det netop de mest begavede præster, der således bliver borte for menighederne.

Men i dag befinder vi os i en menneskelig situation, hvor vi næppe kan tillade os at lade præsten blive engageret i verdslige anliggender. Mennesket af i dag trænger i den grad til præsten i hans egentlige gejstlige kald, at man må uddanne lægfolk for det øvrige arbejde i kirke og menighed. Paulus taler i sit brev til Titus om endnu en opgave for præsten, som allerede er gået i glemmebogen. Han skriver om menigheden, som er betroet præsten indtil Guds dom, "at de må blive sunde i troen". Det er chokerende i dag at læse denne lille sætning; men desværre synes ikke mange af vore præster at lade sig chokere, for ellers ville de slippe alt det, de i denne verdens travlhed anså for såre vigtigt, og skynde sig som Guds husholdere til deres brødre i menigheden, for at gøre dem sunde i troen. Hvis nemlig præsten skal frigøres fra sine mange unødvendige hverv, så vil der meget snart blive brug for lægfolk, der er sunde i troen. Men hvor findes de i dag? Det er allerede småt med sundheden, hvad angår den lille katekismus. Derfor kan en henvendelse fra lægfolk til præsten ikke blive til andet end en broderlig bøn: Ha' dog mod til atter at blive præster i ordets sande betydning, og vær ikke så bange for af os at blive anset for gejstlig. Vi trænger til

gejstlige præster, så vi kan blive sunde og salige.

Heinz Beckmann

LÆST:

Kritik til kirken (Søndagsuniversitetet). Munksgaard.
139 sider. Pris 8,50 kr.

Der findes ikke noget mere flygtigt end det talte ord. I samme øjeblik det er sagt, er det borte og prisgivet den upålidelige menneskelige hukommelse. Dette gjaldt også radioens foredragsrække "Kritik til kirken". Hvor ofte sad man ikke i vinter og ønskede at kunne fastholde alt det udmærkede, som blev sagt, for senere at vende tilbage til det.

Men herpå er der i dette tilfælde rådet bod. Hele foredragsrækken er nu udkommet i bogform som bind 38 i serien "Søndagsuniversitetet" under redaktion af programsekretær, cand. jur. Kaj Erik Lindquist.

Nogle har gjort det til en af folkekirkens dyder, at den har udviklet sig til at blive så rummelig, som den er i vor generation. Rummeligheden er dog nok ikke så meget en dyd som tegn på forvirring. I denne bog afspejles vor folkekirkens kalejdoskopske forvirring. De tilfældigt anbragte trekanter på smudsomslagets forside er egentlig et godt udtryk for forvirringen - man får ligefrem lyst til at klippe dem ud og lægge dem i et ordentligt mønster!

Alle syv indlæg samt et slutkapitel af Danmarks nu 150 årige "Sankt" Søren røber kærlighed til kirken - i hvert fald, når man går ud fra devisen "Den, man elsker, tugter man". Der svinges svøber over den arme kirke. Undertiden føler man sig ramt af en snert, til andre tider er det mest slag i luften. Ingen kan dog forholde sig ligegyldig over for den positive kritik, når den kommer til orde. Men efter det fornyede bekendtskab med kritikerne sidder det indtryk tilbage, at hele miseren samler sig i et eneste punkt: At det danske folk faktisk har glemt, hvem kirkens hyrde er, og at den gode hyrde forudsættes at have hjorddrengene som medhjælp til at vog-

te fårene (evangeliet til søndag misericordia). Således skriver Hjalmar Havelund: "- et sogn med 500 mennesker og 1 præst rummer 501 præster -". Hvis der havde stået: "500 mennesker under det almindelige præstedømme og 1 under det særlige", så ville der være overensstemmelse med, hvad der altid har været lært i vor kirke. Men nu er resultatet altså, at de 500 uden videre overlader det almindelige præstedømme til præsten, som dermed overbebyrdes og følgelig forsømmer det særlige, sit embede, som han ved ordinationen blev kaldet til at virke i.

Resultatet af denne fundamentale fejltagelse ser man i Ivar Nørgaards indlæg "Hvad venter den udenforstående sig?" Her er kirken blevet til en forening, som arrangerer højtider og gudstjenester med præsten som hovedaktør. Typisk er det, at forfatteren "overværer" gudstjenester; han deltager ikke. Kirkens dogmer anses for noget skadeligt og sakramenterne som noget misliebigt. Det som er kirkelegemets ryggrad og hjerte opereres ud, og resten er dødt i sig selv. Men hvor kirken er Kristi levende legeme, er der både hjerte og ryggrad! Nørgaards indlæg er indirekte hård anklage for forsømmelighed mod dem, som har fået det kirkelige embede betroet.

I de øvrige indlæg siges ofte noget, som rammer. Jeg er dog lidt skuffet over Chr. Bartholdys lidet igangsættende pessimisme. Når der i vor tid kaldes til arbejde som aldrig før, så er der ikke tid til at græde, men så skal der bestilles noget og på den rigtige måde - som bod for både samtidiges og forfædres forsømmelser.

Sammenfattende må det siges, at kritikerne ikke rigtig ved, hvem de skal adressere deres kritik til. Derfor løber meget af det gode og positive, som retfærdigvis også siges, blot ud i sandet. En undtagelse derfra er Poul Exner, som utvetydigt henvender sig direkte til kirkens tilsynsmænd, vore biskopper og minder dem om deres særlige ansvar, hvilket jo som bekendt udløste en voldsom biskoppelig harme fra en tiendedel af bispekollegiet. - "Kritik til kirken" er blevet til en bog, som bør læses grundigt - til selvransagelse for vore folkekirkeromantikere og til igangsættelse for de selvoptagne.

Anders Studsgård

PRÆSTEFILIPPER i to højder, pris nu kun 6,25 kr. pr. stk.
PRÆSTEVESTE, eng. model, 32 kr. - Ingen ekspedition i sommerferien. HELLIG KORS STIFTELSE, Tranum pr. Brovst.

KIRKEDAGE I RISSKOV

lørdag d. 31. august og søndag d. 1. september for alle.
Dagenes emne: det almindelige præstedømme i funktion.

Af programmet kan nævnes:

højmesse begge dage kl. 10, om søndagen ved Asbjørn Fog med provst Exner som prædikant.

lørdag kl. 16: Th. Kuhl: Til søndagsmesse - hvorfor og hvorledes. kl. 20: Johns.Nielsen: Fra søndagsmesse til hverdagens tjeneste.

søndag kl. 15,30: Søster Ragna: Hvad venter folk sig af kirken? kl. 20: Børge Barsøe: Det verdslige liv som offer til Gud.

Desuden vil der være tidebønner, lejlighed til skriftemål og procession til vesperen om lørdagen. Nærmere program følger i Re-formatios augustnummer.

Fuld kost fra lørdag middag til søndag aften (- eftermiddagskaffe, som kan købes særskilt) + mødeafgift: 30 kr. Værelser eller privat indkvartering kan bestilles hos sognepræst Edmund Jensen, Ormslev (giro: 979 45), som giver oplysninger og modtager tilmeldelser.

Mandag formiddag: messe kl. 8. Derefter møde for præster, hvor Lund Pallesen taler: Det dobbelte kærlighedsbud i kul-

INDHOLDSFORTEGNELSE + tisk per-
+ spektiv.

6. årgang nr. 4 - Sommeren 1963

S.Mejndor: Den gode hyrde	77
KOMMENTAR: B.Riisgaard: Sognesammenlægning	79
H.O.Okkel: Det almindelige præstedømme	83
TEOLOGISKE BIDRAG (4): O.Lund Pallesen: Inkarnation og historie. 2.afsn.	85
Heinz Beckmann: En lægmands tale til præsterne .	89
LÆST: Anders Studsgård: Kritik til kirken	94

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke. Redaktion: Urban Schrøder, Varnæs; O. Lund Pallesen, Lyngby; Poul Ulsdal, Hejls; Per Dolmer, Laurbjerg; B. Riisgaard, Rimsø pr. Voldby (ansvarshavende). Ekspedition: Povl Dahl, Ålsø pr. Grenå, giro 881.42, telefon Ålsø (063) 3.16.08.

Bladet kommer i mindst 6 årlige numre og koster 8 kr., for studerende dog 6 kr.